

Masopust

Jak přišel ke svému názvu:

- slovo **karneval** pochází z románských jazyků a vzniklo spojením slov **carne (maso) a vale (odejít)**, takže dostaneme slovní útvar vystihující situaci, kdy bylo snědeno maso z poraženého prasete – maso není
- **moravské** pojmenování **fašank** vzniklo zkomolením německého **Fasching**
- také latinské "**carrus navalis**" což znamená **lod' bláznů**, zdá se, že s karnevalem nemá nic společného, ale to se jen zdá.

Historie:

původně šlo o pohanské svátky - antické slavnosti, tzv. **saturnálie**, což byly svátky slavené na zimní slunovrat k **poctě Saturnově**. Karneval tedy souvisí patrně s předkřesťanskými oslavami **obnovy přírody** na začátku jara.

Čechy:

o masopustních rejích z Čech i Moravy jsou dochovány písemné zprávy již ze **13. století**, i když svátek je zřejmě ještě staršího data. Ač nemá příliš společného s liturgií, **je plně podřízen církevnímu kalendáři**. Od středověku **mravokárci vystupovali proti rozpustilostem**, které se o masopustu děly, lidem to však nijak neubíralo na dobré náladě.

Kolem 18. století se začaly pořádat zvláštní taneční zábavy, tzv. **reduty**. Zpočátku byly přístupné jen **vyšším vrstvám**, později všem zájemcům.

Masky:

dříve každá maska mívala svůj význam a funkci - nejznámější fašankovou maskou byla **maska medvěda**, jemuž se přisuzovaly **magické vlastnosti** a to především plodnost, která mohla být přenesena na ženy i celé hospodářství. **Při každé zastávce si s ním tedy hospodyně a děvčata musela zatancovat, odepřít mu tanec, bylo nemyslitelné.** Medvěd byl veden na řetězu medvěďákem, dále pak klíbnou (= šiml, kobylna, koníček), skrývající často dvě osoby. Objevovala se i maska s jezdcem na koni, Žid s pytlíkem nebo rancem na zádech, bába s nůší, kominík se žebříkem, kozel a mnoho dalších.

Jen málo fašanků se odehrává v krojích, karneval je především rej **komických masek a převleků**.

Co se jedlo:

nezbytnou součástí masopustního jídelníčku byly **koblihy**, smažené na másle, dříve i na bukvicovém oleji. Měly i svou obřadní úlohu a to jako obětní jídlo, které hospodář vynášel do polí. Na stole nesměly chybět ani **boží milosti, klobásy, slanina a především pálenka**.

Přípravou na masopust býval **čtvrtek** před masopustní nedělí, nazývaný "**tučný čtvrtek**" či "**tučňák**". Panovalo přesvědčení, že v tento den má člověk **jíst a pít co nejvíce**, aby byl celý rok při síle. Hlavní masopustní zábava začínala o "**masopustní neděli**". Také toho dne byl oběd bohatý, ale netrval příliš dlouho, protože se všichni chystali do hospody k muzice. Někdy se tancovalo přímo na návsi a tanec se často

protáhl až do rána. Také masopustní **pondělí** probíhalo ve znamení zábavy a tance. V mnoha vsích se konal "**mužovský bál**", kam neměla přístup svobodná chasa, **tancovali jen ženatí a vdané**.

Průvod:

v **úterý** procházely vesnicemi průvody maškar, hrála se masopustní divadelní představení, secvičená obvykle žáky. Obchůzky masek neměly závazná pravidla, **záleželo na vtipu a pohotovosti "maškarádů"**, jaké taškařice budou provádět. **Masky byly všude pohoštěny - něčím k zakousnutí a především pálenkou a pivem, které ještě zvyšovaly rozpustilost a veselí.**

Téměř všude končila masopustní zábava přesně o půlnoci. Tehdy zatroubil ponocný na roh a rychtář či někdo z radních všechny vyzval, aby se v klidu rozešli domů, protože **nastala středa a s ní předvelikonoční půst**. Někde zakončili o půlnoci muziku "**pochováním basy**" (symbol toho, že v postu si hudebníci nezahrají). **Lidé věřili, že pokud budou o masopustu tancovat přes půlnoc, objeví se mezi nimi d'ábel**, často jako cizinec v zeleném kabátě.

Těm, kdo se oslav masopustu neúčastnili, se posílala bohatá výslužka. V Čechách zvaná **zabijačka** a na Moravě **šperky**. Výslužka většinou obsahovala huspeninu, klobásy, jelítka, jitrnice, ovar, škvarky.

Popeleční středa:

název Popeleční středa je od tzv. "udílení popelce". Popelec je popel ze starých ratolestí jehněd, posvěcený na Květnou neděli předešlého roku. Oběd tvořila většinou čočka s vajíčkem, sýr, chléb, vařená krupice nebo pečené brambory.

Kvůli nepravidelnému výpočtu data Velikonoc se její termín každý rok mění. V kalendáři se vyhledá, kdy je měsíc v úplňku poprvé po prvním jarním dnu (21. březen). Velikonoce potom ten rok začínají v pátek, po takto vypočteném prvním jarním úplňku.

Dny na které připadá Popeleční středa:

2013 – 13. února
2014 – 5. března
2015 – 18. února
2016 – 10. února
2017 – 1. března
2018 – 14. února
2019 – 6. března

Pranostiky, pověry:

- na konci masopustu o "bláznivých dnech" (poslední 3 dny) se nemá nikdo ženit, jinak prý budou bláznit oba manželé.
- závěr zimy tedy prožívali naši předkové často ve znamení zábav a bujarého veselí, neboť byla pověra, která říkala: kdo v masopustě moc dělá, v létě to odleží.